

PREZENTIRANJE ISTINE O ISLAMU I NJEHOVOJ CIVILIZACIJI

The different aspects of Islamic culture, Volume Five, Culture and Learning in Islam (**Različiti aspekti islamske kulture, Peti tom, Kultura i učenje u islamu**); glavni urednik Ekmeleddin Ihsanoglu, *UNESCO Publishing, 2003., str. 926*

Organizacija Ujedinjenih nacija za obrazovanje nauku i kulturu UNESCO objavljuje već nekoliko godina seriju knjiga iz različitih oblasti islamske kulture i civilizacije s namjerom boljeg upoznavanja s islamom i njegovim naslijeđem te zarad ispravljanja grešaka koje su o njemu prisutne. Sadržaj knjiga oblikovan je tematski. Islamska kultura, koja je još dinamična uprkos njenoj drevnosti, nastavlja se razvijati uporedo, na individualnom i univerzalnom planu, s filozofijom i kulturom življenja koji se mogu naći u impresivnoj ostavštini njenog naslijeđa, koje je suštinski dio baštine cjelokupnog čovječanstva. Zaustavljena na neko vrijeme, usljed promjene historijskih okolnosti, ova kultura je bezmalo uspjela pronaći snagu unutar sebe i iznova se pojaviti. Njena odanost vlastitim temeljima nije je spriječila da s protokom vremena ostane aktuelna i da sudjeluje u savremenim tokovima i živom dijalogu kultura.

U Prvom tomu je obrađena tema *Temelji islama*, Drugi tom: *Pojedinac i zajednica u islamu*, Treći: *Širenje islama u svijetu*, Četvrti: *Znanost i tehnologija u islamu* (dva dijela), Peti tom: *Različiti aspekti islamske kulture* i Šesti: *Islam u današnjem svijetu*. Ovaj niz raznolikih činjenica o islamskoj kulturi namjerava opskrbiti vrlo široku javnost s takvom građom kao što su sljedeće teme: teološke osnove vjere i načela koja konstituiraju temelj njene sveukupne strukture; pozicija individue i zajednice u muslimanskom društvu; širenje

islama od Objave; arapska, azijska, afrička i evropska područja prihvatanja nove vjere i način na koji su potvrđena prava osoba koje su primale islam; ključni doprinos islamske civilizacije napretku ljudskoga znanja, nauke i tehnologije; obrazovne i kulturne manifestacije islamske civilizacije i književnosti; vizualna umjetnost i arhitektura i, konačno, islam danas između lojalnosti svojoj prošlosti i neizbježni zahtjev savremenosti.

Peti tom počinje uvodnim tekstom glavnog urednika prof. dr. Ekmeleddina Ihsanoglua, koji ukazuje na raznolikost ljudskog roda i civilizacije i nužnosti zajedničkog upoznavanja. On naglašava kako sticanje znanja u islamu ne poznaje granice, ističući obavezu muslimana za sticanjem nauke. Peti tom se satoji od šest dijelova, podijeljenih u dvadeset dva odjeljka, koji sadrže četrdeset četiri članka, uz uvodno slovo i pogovor E. Ihsanoglua. U ovom tomu su objavljeni radovi trideset sedam autora iz sedamnaest zemalja. Na kraju ove odlične hrestomatije tekstova, dodana je kratka bibliografija o svakom autoru i opći indeks. Neki od autora su: Ekmeleddin Ihsanoglu, Nimetullah Hafiz, Enes Karić, Annemarie Schimmel, Abdurrahman Badavi, Anton M. Heinn itd.

Prvo poglavlje je naslovljeno: *Jezici islama*, drugo: *Književnost*, treće: *Filozofija u islamu*, četvrto: *Muslimanski misticizam*, peto: *Društvene nauke*, šesto: *Umjetnička ostvarenja*. Nama je posebno zanimljivo četvrto poglavlje, *Muslimanski misticizam*. U njemu su objavljena dva teksta; prvi je rad Annemarie Schimmel, a drugi akademika Enesa Karića. Akademik Karić je objavio rad pod naslovom *The significance of Sufism: its place and value in the universal and perennial process of spiritual inquiry* (Značenje sufizma: njegova uloga i važnost u univerzalnom i perenijalnom procesu duhovnog traganja). Od izuzetne su važnosti i tekstovi Nimetullaha Hafiza, koji se dobrim dijelom dotiču i kulture muslimana u BiH: *The languages of the European Muslims* (Jezici evropskih muslimana) i *The literature of Muslim people in Europe* (Književnost muslimanskih naroda u Evropi). Ova hrestomatija tekstova je prvo djelo takve vrste koju je izdao UNESCO na engleskom jeziku čija je namjera da se

pokuša, kako je na promociji djela u Parizu rekao prof. Ihsanoglu, prezentirati ispravna slika i istina o islamu i njegovoj civilizaciji. Sadržaj djela je izuzetno važan za upoznavanje svekolikih kulturnih i civilizacijskih aspekata islamske duhovnosti. Izdavaču, autorima i glavnom uredniku pripadaju sve čestitke.

Nedžad GRABUS

ODBRANA OD ZABORAVA

Kerim Lučarević Doktor: *Osuđeni na pobjedu*, roman, autorovo izdanje, Sarajevo, 2004.

Mnoštvo prisutnih na promociji knjige *Osuđeni na pobjedu* u Bošnjačkom institutu u Sarajevu i visoke ocjene akademika Tvrtka Kulenovića o književnim dometima nove knjige Kerima Lučarevića-Doktora, mogli bi biti najava da je ovaj autor opet napisao knjigu koja će naići na veliko zanimanje čitalaca. Naime, nikako se ne smije zanemariti rezultat njegove prve knjige *Bitka za Sarajevo*, koja je, 2000. godine, objavljena u tiražu od 5.000 primjeraka, a iste godine su objavljeni i prijevodi na engleski i njemački jezik, ni godinu potom je objavljena na turskom i španskom, zatim i na arapskom i perzijskom jeziku. To je izuzetan uspjeh, kakav se u bosanskohercegovačkoj književnosti gotovo i ne pamti ili barem ne u zadnjih tridesetak godina.

U mnoštvu knjiga koje su se prvih poratnih godina pojavile na temu oružane agresije na Bosnu i Hercegovinu, rijetke su bile one koje su napisali ključni akteri odbrane. Topovi su bili odavno zašutjeli, ali su i komandanti šutjeli. I to vjerovatno nije bilo samo zato što nisu vični pisanju. Tada je objavljena knjiga *Bitka za Sarajevo*, koju je potpisao neposredni komandant, koji je i osmišljao borbe i bio neposredno u borbama. I o tome napisao knjigu. I to roman. I nije posegnuo za političkim traktatima, niti ikakvim naknadnim obračunima i poravnavanjima računa.

Isprripovijedao je priču za pričom, izvezao ih jednu uz drugu, tako da je to bio zapažen roman.

To je roman koji, kao i novi *Osuđeni na pobjedu*, svjedoči o odbrani opkoljenoga Sarajeva, frapantnoj dovitljivosti pojedinaca i velikoj hrabrosti. Događaji su isprripovijedani u ljudskoj dimneziji i te storije se doživljavaju poput najnapetijeg filma. I *Bitka za Sarajevo* i *Osuđeni na pobjedu* su, zapravo, umnogome već napisan filmski scenarij, vješto prepisan iz života kao skup stvarnih situacija. Druge kinematografije bi po tim knjigama snimile filmove, a i naša bi to mogla učiniti kad se ispostavi da se na filmu može svjedočiti dostojanstveno o Bosni i Bošnjacima.

Obje Lučarevićeve knjige su branik zaboravu, uperene protiv te haman neizlječive bošnjačke bolesti. Bitne su i zato što se velikom temom odbrane od agresije ne bave opisivanjem stradanja i zapomaganjem, nego svjedoče o bošnjačkom otporu i običnim ljudima. Uz to, iako je prva knjiga naslovljena *Bitka za Sarajevo*, ni ona, a ni ova nova ne svjedoči samo o Sarajevu, nego i o onima koji su branili Bosnu i izvan Sarajeva. Time se ratno Sarajevo približava i onim Bošnjacima i bosanskim patriotima koji su u to doba bili izvan Sarajeva, a prema kome je – izvan toga zatvorenoga sarajevskog kruga – bila stvorena odbojnost, kao što je i u Sarajevu takav odnos bio formiran prema svima koji nisu bili u Sarajevu. Obje knjige doprinose prevazilaženju toga veoma prisutnoga jaza.

Osuđeni na pobjedu, osim što podsjeća na prvu Lučarevićevu knjigu i predstavlja njen nastavak, zanimljiva je i po tome što se pojavljuje u vremenu kad su se već prestale pisati takve knjige. Naime, vrijeme u Bosni teče sporo, ali teče i znatno brže nego što pretpostavljamo. Jer, dok se *Bitka za Sarajevo*, iako je to bilo tek prije četiri godine, pojavila u mnoštvu knjiga koje su tada objavljivane na temu obrane Bosne, u međuvremenu su se prilike promijenile. Kao što je pred agresiju isforsirana propaganda da neće biti rata, tako je nakon rata, u ovome međuvremenu, propaganda učinila svoje uvjeravajući nas da nije bilo ono što nije bilo – da toga strašnog